

Урок 45

Тема. Образ Джорджа Плейтена. Проблема духовної реалізації людини

Мета уроку (розвиток компетентностей). *Предметних і комунікативних:* знання і розуміння сюжету оповідання «Фах»; уміння усвідомлено читати різними видами текст твору, відповідати на питання за змістом прочитаного/почутого тексту/медіатексту, стисло або вибірково переказувати прочитане та/або почуте; визначати тематику, ідейно-тематичні та естетичні особливості твору, висловлювати своє ставлення до зображених у творі подій і ситуацій, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади. **Ключових:** розвиток уміння наводити цитати для підтвердження власних поглядів, ідей, переконань; передавати зміст прочитаного художнього тексту словесно або графічно, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи інформацію, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту, скласти план.

Обладнання: підручники, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

Зміст уроку

I. Актуалізація та корекція знань. Хвилинка фантазії. Обговорення наукових прогнозів Айзека Азімова (за домашнім завданням).

На прохання газети "The New York Times" у 1964 році Айзек Азімов розмірковував, який буде світ через 50 років, у 2014 році. Більшість припущень фантаста передбачені дуже точно. Звичайно, свої прогнози з приводу майбутнього письменник робив на основі вже наявних технологій. Але при цьому точність його прогнозів вражає. Що передбачав митець:

1. Телебачення у форматі 3D.
2. Автоматизоване приготування їжі. На кухні з'являться пристрої з функцією «автоприготування»: варити каву, готувати тости, смажити бекон...
3. Техніка працюватиме без електричного шнура, на батареях або акумуляторах.
4. Телефони стануть портативними і будуть забезпечені екраном, тож буде можливо працювати з зображеннями і читати книги, бачити того, з ким розмовляєш. Супутники допоможуть зв'язатися з людиною у будь-якій точці Землі.
5. Роботи вже будуть існувати, але не будуть масово розповсюджені, не стануть частиною повсякденного життя людини.
6. Будуть використовуватися сонячні електростанції.
7. У школах буде введено вивчення комп'ютерних дисциплін.
8. Будуть активно освоюватися Арктика і пустелі, а також підводний шельф.
9. Виконання звичайної роботи стане неможливим без використання спеціальних машин. Згодом все людство почне використовувати ці машини.
10. Однією з головних хвороб людини стане нудьга. Це призведе до серйозних емоційних і соціальних наслідків, психіатрія стане одним з найважливіших медичних напрямків.

II. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку. Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми.

Вступне слово вчителя. Айзек Азімов розповідає, що людей майбутнього спеціальним способом перевіряють, встановлюючи їхню здатність набути певної професії. І це зовсім не фантастика. Існують певні методики, за допомогою яких кожен може визначити свої професійні орієнтири і можливості досягти професійного успіху. І зараз є тести, що визначають рівень вашого розуму, тобто інтелектуального розвитку – так званий рівень IQ.

Існують тести, які дають змогу визначити схильність до певної професійної діяльності. І кожен із вас може при нагоді їх пройти в письмовому чи електронному варіанті.

Вирішення проблемної ситуації. Азімов описав ситуацію, коли начебто взагалі не потрібно тратити свої зусилля і час, засвоювати багато навчальних предметів, які, можливо, потім у житті не пригодяться. Все дитинство можна безтурботно гратися, а потім раз – і машина за годинку записала в голові усі потрібні знання. А ви хотіли б опинитися в ситуації, коли взагалі не треба напружуватися і довго вчитися, і отримавши готові знання одразу? Вам подобаються такі умови навчання? Якби у вас був вибір, ви б погодилися на такий спосіб набуття освіти? Чому погоджуєтеся, або чому не підтримуєте таку ідею?

Джордж Плейтен не погодився на «стрічкову» освіту. Чому? – питання нашого уроку.

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу.

Розповідь учителя з елементами бесіди. Центральна ситуація оповідання «Фах» - випробування людини. Тому проблема духовної реалізації особистості у творі є основною.

- Кожен із вас хотів би досягти успіху в житті. Чи міркували ви над вибором професії, яка б дала вам можливість проявитися уповні, отримати моральне задоволення та гідну матеріальну винагороду за працю? Чи знаєте ви про актуальність обраного фаху на ринку праці? Чи є у вас інформація про обов'язки, які ви маєте виконувати у цій професії?

- Чи знаєте ви, що для кожної професії існують специфічні вимоги до людини, її здоров'я, темпераменту, рис характеру?

- Головний герой оповідання мріє про фах програміста. Що ви знаєте про цю професію? Чим вона важлива? Які її плюси і мінуси? А що знаєте про фах металурга?

Створення уявного образу програміста. Що треба уміти, знати, які риси характеру мати? Чи є специфічні вимоги до стану здоров'я програміста?

IV. Формування нових знань, умінь, навичок і компетенцій.

Робота з художнім текстом. Евристична бесіда-характеристика персонажа за питаннями на с. 225.

Творче завдання: увійти в образ та розповісти про Джорджа Плейтена від першої особи. Про намір стати програмістом, вибір майбутнього фаху, шлях досягнення мрії. Про день Освіти, як він сприйняв висновок про свою непридатність до освіти. Про життя в інтернаті, й чому він залишив заклад, чого добивався.

Дослідження символіки імен персонажів. Ім'я Джордж (відповідники – слов'янське ім'я Юрій та грецьке Георгій) означає землероб (дослівно той, хто змінює, обробляє землю). В слов'янській міфології Юр-Побідник - білий воїн або Бог весняного Сонця Ярило, що перемагає темні сили. У християнстві відомий образ Георгія-побідоносця. На іконах ми найчастіше бачимо святого великомученика Георгія верхи на коні. Він списом проколює змія – втілення зла. Ім'я Арманд може мати давньогерманське походження (Герман – могутній воїн), або давньоперське (Арман – мрія). Як можна охарактеризувати персонажів, спираючись на значення їхніх імен? Чи випадково автор дає саме такі імена персонажам?

Робота в групах.

1. Дослідження емоційного стану персонажа. Знайдіть у тексті слова, словосполучення та вирази, які вказують на емоційний стан героя в зазначених ситуаціях.

Ситуація	Слова, словосполучення, вирази
у кімнаті 15-С	
Інтернат для недоумків	
розмова з Інженеску	

Спираючись на результати домашнього завдання, розкажіть про тип темпераменту Джорджа, зіставте його з Хейлі Омейні і зробіть висновок, чи випадково сусідом по кімнаті Джорджу визначили саме Омейні.

2. Складання опорної таблиці «Етапи становлення особистості Джорджа».

Етапи життя	Етапи духовної еволюції героя
День Читання	
Життя після Дня Читання	
День Освіти (у кімнаті 15-С)	
В Інтернаті для недоумків	
Під час Олімпіади	
Розмова з Інженеску	
Розмова з новіанином	
Інститут вищої освіти	

Зіставлення образів Джорджа Плейтена і Арманда Тревіліяна за планом (усно).

- Ким герої мріяли стати? Як пояснювали свій вибір професії?
- Які цілі ставили перед собою в житті? Який шлях реалізації мрії обрали? Як сприймають невдачі?
- Якими є знання героїв з обраного фаху? Що це їм дає в результаті?
- Основні риси характеру

Висновок про авторське зіставлення Джорджа Плейтена з Армандом Тревіліяном та Хейлі Омейні.

Проблема духовної реалізації, інтелектуального пошуку та здобуття знань втілена через порівняння і протиставлення персонажів. Арманд і Джордж різко протиставлені в усьому. Образ Тревіліяна втілює застигли знання, він не вважав за потрібне самотужки рухатися вперед, удосконалювати свої уміння. Джордж, навпаки, прагнув більшого. Омейні погодився зі своїм становищем мешканця «Інтернату для недоумків», а Плейтен повстав проти цього. Це підтверджує, що Джордж, на відміну від багатьох, здатний оригінально мислити, не зупиняється на досягнутому, здобувати нові знання, а в результаті й самому творити нове. Саме такі люди рухають уперед життя 1500 заселених світів. Їх небагато, Омейні говорить, що дев'ять із десяти відібраних на Дні Освіти згодом виявляються не готовими до вільної творчості. Навіщо ж письменник зіставляє різних героїв?

За допомогою прийому зіставлення образів та долі героїв митець утверджує такі ідеї:

- людина має всього досягати власними силами;
- майбутнє людини залежить тільки від неї самої;
- шлях до успіху лежить через наполегливе самовдосконалення.

V. Закріплення вивченого матеріалу, узагальнення та корекція знань.

Заповнення таблиці-характеристики героя.

Риси особистості	Підтвердження з тексту твору
Допитливість, пізнавальний інтерес	
Сила волі, наполегливість	
Практичність і цілеспрямованість	
Здатність до саморозвитку	
Самостійність	

Коллективне складання плану характеристики героя. Орієнтовний план.

1. Джордж Плейтен – головний герой оповідання А.Азімова.
2. Мрії Джорджа Плейтена про професію.
3. Ставлення хлопця до вибору професії та самостійного здобуття знань.
4. Протистояння юнака та системи освіти.
5. Визначальні риси особистості та моральні якості Джорджа.
6. Винятковість Джорджа Плейтена.
7. Майбутня доля персонажа.
8. Моє ставлення до героя.

Усна характеристика героя за складеним планом.

Виконання інтерактивних вправ. «Плейтен і Тревеліян: зіставлення»: <https://learningapps.org/display?v=p4cv1zt7c24> та пазлу «Джордж Плейтен і Арманд Тревеліян»: <https://learningapps.org/display?v=paq6kys0325>

VI. Підбиття підсумків, рефлексія. Підсумкова бесіда.

- Чи подобається вам головний герой? Що більше всього зацікавило в його образі?
- Чого навчили Джорджа книги? Чи міг би він цього навчитися через стрічки освіти?
- Чому, на думку Азімова, за такими, як Джордж, майбутнє?
- Чи актуальна проблема духовної реалізації людини в сучасному житті?

Рефлексія. «Вільна думка». Хто переміг - Джордж Плейтен, чи система?

Схема відповіді: Я вважаю, що... Тому, що... Отже...

Працюємо вдома. 1. Знайдіть у тексті твору слова, які можна вважати життєвим гаслом Джорджа Плейтена. Аргументуйте свою думку. Чому, на переконання А. Азімова, за такими, як Джордж, майбутнє? 2. Складіть перелік випробувань, які пройшов Джордж. Поміркуйте, що перевіряли цими випробуваннями – його інтелект чи особистісні риси. 3. Намалюйте ілюстрацію до одного з епізодів твору власноруч або використовуючи ресурси штучного інтелекту (ШІ). Прокоментуйте свій вибір епізоду і результат.